

Mishneh Torah, Hilchot Beit Habechirah, Chapters 1, 6, 7

רמב"ם, משנה תורה, הל' בית הבחירה א, ו, ז

Maimonides (Rambam) 1135-1204, Egypt

הלכה א: מצות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'.

הלכה ב: כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושס"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה.

הלכה ג: כיון שבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דויד זה הוא בית יי' האלהים וזה מזבח לעולה לישראל ואומר זאת מנוחתי עדי עד.

הלכה ה: ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושלתן נקראין היכל, ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא מקדש.

Halacha 1-1: It is a positive commandment to construct a House for God, prepared for sacrifices to be offered within. We [must] celebrate there three times a year, as [Exodus 25:8] states: "And you shall make Me a *MiKDaSh*." The *MiShKaN* constructed by Moses is already described in the Torah. It was only temporary, as [Deuteronomy 12:9] states: "For at present, you have not come unto [the resting place and the inheritance]."

Halacha 1-2: After [the Jews] entered The Land [of Israel], they erected the *MiShKaN* (Sanctuary) in Gilgal during the fourteen years in which they conquered and divided [the land]. From there, they came to Shiloh, built a house of stone, and spread the curtains of the Sanctuary over it. It did not have a roof. The sanctuary of Shiloh stood for 369 years. When Eli died, it was destroyed. [Afterwards,] they came to Nov and built a *MiKDaSh*. When Samuel died, it was destroyed. And they came to Givon and built a sanctuary. From Givon, they came to the eternal structure [in Jerusalem]. The days [the sanctuary stood] in Nov and Givon were 57 years.

Halacha 1-3: Once the *MiKDaSh* (Temple) was built in Jerusalem, it became forbidden to build a House for God or to offer sacrifices in any other place. There is no House for all generations except in Jerusalem and [specifically,] on Mt. Moriah, as [I Chronicles 22:1] states: "And David declared: 'This is the House of the Lord, God, and this is the altar for the burnt offerings of Israel.'" and [Psalms 132:14] states: "This is My resting place forever."

Halacha 1-5: The followings elements are essential when constructing this House: a) the *KaDoSh*, b) the *KaDoSh HaKaDoShiM*, c) preceding the Sanctuary, there should be a place called the *ULaM* (Entrance Hall). The three [together] are called the *HeiKhaL*. [In addition,] we must make another partition around the *HeiKhaL*, set off from it [slightly], resembling the curtains surrounding the courtyard of the [sanctuary in the] desert. Everything encompassed by this partition is similar to the courtyard of the Tent of Meeting and is called the *AZaRaH* (Courtyard). The entire area is referred to as the *MiKDaSh*.

הלכה א: המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר, כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה, ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתיים עשרה מעלות רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה.

הלכה ב: ומהלך כל עזרת הנשים בשוה, ועולה ממנה לעזרת ישראל שהוא תחלת העזרה בחמש עשרה מעלות, רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה.

הלכה ג: ומהלך כל עזרת ישראל בשוה ועולה ממנו לעזרת הכהנים במעלה גבוהה אמה ועליה דוכן יש בו שלש מעלות רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה נמצאת עזרת הכהנים גבוהה על של ישראל שתי אמות ומחצה.

הלכה ד: ומהלך כל עזרת הכהנים והמזבח, ובין האולם ולמזבח בשוה, ועולה משם לאולם בשתיים עשרה מעלות, רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה והאולם וההיכל כולו בשוה.

הלכה ה: נמצא גובה קרקע ההיכל על קרקע שער המזרח של הר הבית שתיים ועשרים אמות...

...

הלכה יג: וכן אם הוסיפו על העזרה מקדשין אותה בשיירי המנחה מה ירושלים התודה שנאכלת בה מקדשתה אף העזרה שיירי המנחות שאין נאכלין אלא בה הן שמקדשין אותה בהן ואוכלין אותן בסוף המקום שקדשו.

Halacha 6-1: The entire *Mikdash* (Temple complex) was not built on flat ground, but rather on the incline of Mount [Moriah]. Thus, a person who entered from the Eastern Gate of the *Har HaBayit* (Temple Mount) would proceed to the end of the *Chayl* on one level. He would ascend from the *Chayl* to the Woman's Courtyard on twelve steps. Each step was half a cubit high and half a cubit wide.

Halacha 6-2: One proceeded through the entire *Ezrat Nashim* (Women's Courtyard) on one level. From it, one ascended to the Courtyard of the Israelites, which is the beginning of the *Azarah* Temple Courtyard, using fifteen steps. Each step was half a cubit high and half a cubit wide.

Halacha 6-3: One would proceed through the entire Israelites' Courtyard on one level and ascend from it to the *Ezrat Kohanim* (Priestly Courtyard) [using] one step, one cubit high. Above [that step] was a platform of three steps. Each step was half a cubit high and half a cubit wide. Thus, the Priestly Courtyard was two and a half cubits higher than the *Ezrat Israel* (Courtyard of the Israelites).

Halacha 6-4: One would proceed through the entire Priestly Courtyard, [the area of] the *Mizbeach* (Altar), and the space between the *Ulam* (Entrance Hall) and the Altar on one level. From there, one would ascend to the Entrance Hall using twelve steps. Each step was half a cubit high and half a cubit wide. The *Ulam* and [the remainder of] the *Heichal* (Temple building) were both on the same level.

Halacha 6-5: Thus, the ground [on which] the *Heichal* [was located] was 22 cubits higher than the ground [on which] the *Shaar Mizrach* (Eastern Gate) [was located]...

Halacha 6-13: Similarly, [if the Sages desire] to extend the [limits of the] courtyard, they must consecrate it with the remaining portion of the meal offering. Just as the thanksgiving offering, which must be eaten inside Jerusalem consecrates it, so, too, the remaining portion of the meal offering, which may only be eaten inside the Temple Courtyard, consecrates it. It is to be eaten at the end of the space which they desire to consecrate.

הלכה יד: כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשיו נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים, ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן לעתיד לבא.

Halacha 6-14: Any place which was not [consecrated] with all the above [elements] and according to the above procedure is not thoroughly consecrated. Though Ezra offered two thanksgiving offerings [to dedicate the city,] he merely carried out a testimonial act. The Sanctuary was not consecrated through his deeds, for neither a King nor the Urim V'Tumim were present there. [If so,] how was [the Second Temple] consecrated? With the first consecration performed by Solomon, for he consecrated the *Azarah* (Temple Courtyard) and Jerusalem for that time and for eternity.

השגת הראב"ד: בקדושה ראשונה שקדשה שלמה. א"א סברת עצמו היא זו ולא ידעתי מאין לו ובכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקב ובגמ' אמרו דנפול מחיצות אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י

Note of the Raavad (R. Avraham b. David, 1125-98 Provence): The First Consecration performed by Solomon. Impossible! This is his [Maimonides] own opinion. I don't know where he got it. In a number of places in the Mishna [it teaches] that "if there is no *Mikdash* (Sanctuary) it [the Consecration] decays." And the Gemara states "the fall of the partitions..." Evidently according to the opinion that the first *Kedushah* (Consecration) does not consecrate for the future, he does not distinguish between the *Mikdash* and Jerusalem and the rest of Eretz Israel.

ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי בכבוד י"י לעולם כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת.

Further, I say that even according to Rebbe Yose who says that the 2nd *Kedushah* (Consecration) does consecrate for the future, that only refers to the rest of Eretz Israel, but not to *Yerushaliyim* and the *Mikdash*. For Ezra knew that the *Mikdash* and *Yerushaliyim* were [destined] in the future to change and be consecrated with another consecration – eternal – through the *kavod* (glory) of God forever. So it has been revealed to me by the Divine *sod* (secret) to His fearers. Therefore one who enters there now is not subject to *karet* (excision). (trans. rdl)

הלכה טו: לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על פי שאין שם חומות שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

Halacha 6-15: Therefore, we may offer all the sacrifices [on the Temple site], even though the Temple itself is not built. Similarly, sacrifices of the most holy order can be eaten in the entire [area of the] Courtyard, even though it is in ruin and not surrounded by a divider. We may also eat sacrifices of lesser sanctity and *Ma'aser Sheni* (2nd tithe) throughout Jerusalem, even though [it is not surrounded by] a wall, for through its original consecration, it was consecrated for that time and for eternity.

הלכה טז: ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אע"פ ששוממין בקדושתן הן עומדים

אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל,

וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

הלכה א: מצות עשה ליראה מן המקדש שנאמר ומקדשי תיראו, ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו.

Halacha 6-16: Why do I say that the original consecration sanctified the Temple and Jerusalem for eternity, while in regard to the consecration of the remainder of Eretz Yisrael, in the context of the Sabbatical year, tithes, and other similar [agricultural] laws, [the original consecration] did not sanctify it for eternity? Because the sanctity of the Temple and Jerusalem stems from the *Shechinah*, and the *Shechinah* (Divine Presence) can never be nullified. Therefore, [Leviticus 26:31] states: "I will lay waste to your Sanctuaries." The Sages declared: "Even though they have been devastated, their sanctity remains."

In contrast, the [original] obligation to keep the laws of the Sabbatical year and tithes on the Land stemmed from the fact that it was conquered by the [Jewish people, as a] community. Therefore, when the land was taken from their hands [by the Babylonians,] their [original] conquest was nullified. Thus, according to Torah law, the land was freed from the obligations of the Sabbatical year and of tithes because it was no longer Eretz Yisrael.

When Ezra returned [to Eretz Yisrael] and consecrated it, it was not sanctified by means of through conquest, but rather through *Chazzakah* (living, working there consistently) Therefore, every place which was repossessed by the [exiles returning from] Babylon and consecrated when Ezra consecrated [the land] the second time, is sacred today. Thus, as explained in *Hilchot Terumah*, it is necessary to keep the laws of the Sabbatical years and the tithes [on this land] even though it was taken from [the Jewish people in later years].

Halacha 7-1: There is a positive commandment to hold the *Mikdash* (Temple) in awe, as [Leviticus 19:30] states: "And you shall revere my Sanctuary." Nevertheless, it is not the [physical building of] the Temple which must be held in awe, but rather, He who commanded that it be revered.

הלכה ב: ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במעות הצרוהין לו בסדינו ואין צ"ל שאסור לרוק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רוק מבליעו בכסותו, ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו מבחוץ, ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה.

הלכה ג: וכל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל חוץ ממי שארעו דבר שהוא מקיף על השמאל לפיכך היו שואלין לו מה לך מקיף על השמאל, שאני אבל השוכן בבית הזה ינחמך, שאני מנודה השוכן בבית הזה יתן בלבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך.

הלכה ד: כל שהשלים עבודה ונסתלק לו אינו יוצא ואחוריו להיכל אלא מהלך אחורנית מעט מעט ומהלך בנחת על צדו עד שיצא מן העזרה...

הלכה ה: לא יקל אדם את ראשו כנגד שער מזרחי של עזרה שהוא שער ניקנור, מפני שהוא מכוון כנגד בית קדש הקדשים, וכל הנכנס לעזרה יהלך בנחת במקום שמותר לו להכנס לשם, ויראה עצמו שהוא עומד לפני י"י כמו שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים, ומהלך באימה וביראה ורעדה שנאמר בבית אלהים נהלך ברגש.

השגת הראב"ד: מהלך בנחת. פי' שלא ילך דרך הדיוטות.

הלכה ו: ואסור לכל אדם לישיב בכל העזרה...

Halacha 7-2: How is reverence for it manifest? A person should not enter the *Har HaBayit* (Temple Mount) holding a staff, or with sandals on his feet, or wearing only underwear, with dust on his feet, or with money wrapped in his kerchief. It is superfluous to say that it is forbidden to spit on the entire *Har HaBayit*. If one must spit, he should let it be absorbed in his clothing. One should not take a shortcut through the *Har HaBayit*, by entering from one gate, and leaving from the opposite one, in order to shorten the way. Rather, one should walk around from the outside, entering only for the purpose of a mitzvah.

Halacha 7-3: All who enter the *Har HaBayit* (Temple Mount) should [face] the right side, walk around [in that direction], and leave on the left side. [This applies to everyone] except to one to whom [a grievous] event occurred. He would circle around towards the left side. Therefore, [those who met him] would ask him: "Why are you circling towards the left?" "Because I have become a mourner," [he would answer]. "May the One Who rests in this House comfort you," [they would reply]. [Or he might answer:] "Because I have been ostracized." [In which case, they would reply:] "May the One Who rests in this House bring about a change in your heart and thus, you will follow the words of your colleagues. Then, they will draw you near."

Halacha 7-4: Anyone who has completed his service [in the Temple and desires] to leave, should not [turn around and] leave with his back to the Temple. Rather, he should walk backwards slightly and [then], walk slowly, and [turn] to his side until leaving the *Azarah* (Temple Courtyard)...

Halacha 7-5: A person should not act frivolously before *Shaar Nicanor* (the gate of Nicanor), the eastern gate of the *Azarah*, for it is positioned opposite the chamber of the *Kadosh HaKadoshim* (Holy of Holies). Everyone who enters the *Azarah* should walk in a dignified manner, in the region where he is permitted to enter. He should conceive of himself as standing before God, as [I Kings 9:3] states: "My eyes and My heart will be there forever." One should walk with awe, fear, and trembling, as [Psalms 55:15] states: "We would walk in the House of the Lord with fervor."

Raavad: Walk in a dignified manner – he should not walk the way of ordinary people. (trans. rdl)

Halacha 7-6: It is forbidden for anyone to sit in the *Azarah*...

הלכה ז: אע"פ שהמקדש היום חרב בעונותינו חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו, לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד.

Halacha 7-7: Even though, the Temple is now in ruin because of our sins, a person must hold its [site] in awe, as one would regard it when it was standing. [Therefore,] one should only enter a region which he is permitted to enter. He should not sit in [the area of] the *Azarah*, nor should he act frivolously when standing before [the place of] the *Shaar HaMizrach* (Eastern Gate), as [implied by Leviticus 19:30]: "You shall observe My Sabbaths and you shall revere My Sanctuary." [Explaining the analogy between the two commands, the Sages comment:] "Just as the observance of the Sabbath [applies] for eternity, so too, the reverence for the *Mikdash* must be eternal. Even though it is in ruin, it remains holy."

הלכה ח: בזמן שהמקדש בנוי אסור לו לאדם להקל את ראשו מן הצופים שהוא חוץ לירושלים ולפנים, והוא שיהיה רואה את המקדש, ולא יהיה גדר מפסיק בינו ובין המקדש.

Halacha 7-8: When the Temple is standing, a person may not act frivolously in the area from Mt. Scopus, which is outside of Jerusalem, and inwards [towards the city. This prohibition only applies] when he can see the Temple, and there is no fence between him and the Temple.

...

הלכה יד: ירושלים מקודשת משאר העיירות המוקפות חומה, שאוכלין קדשים קלים ומעשר שני לפנים מחמתה, ואלו דברים שנאמרו בירושלים: אין מלינין בה את המת, ואין מעבירין בתוכה עצמות אדם ואין משכירין בתוכה בתים, ואין נותנין בתוכה מקום לגר תושב, ואין מקיימין בה קברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה שהיו בה מימות נביאים הראשונים, ואין נוטעין בה גנות ופרדסים, ואינה מזרעת ואינה נחרשת שמא תסרח, ואין מקיימין בה אילנות חוץ מגינת ורדים שהיתה שם מימות נביאים הראשונים, ואין מקיימין בה אשפה מפני השרצים, ואין מוציאין הימנה זיזין וגזוזטרואות לר"ה מפני אהל הטומאה, ואין עושין בה כבשונות מפני העשן, ואין מגדלין בה תרנגולות מפני הקדשים,

Halacha 7-14: Jerusalem is holier than other walled cities. We must eat the sacrifices of lesser sanctity and the second tithes within its walls. [Because of this holiness], the following [restrictions] were enacted in regard to Jerusalem: No corpse is left within [its boundaries] overnight. Human bones may not be transported within it. Homes cannot be rented within it. A resident alien may not be given the opportunity to settle in the city. No graves may remain within [its boundaries] except for the graves of the House of David and the grave of Chuldah, the prophetess, which were there from the days of the first prophets. We should not plant gardens or orchards within the city. It cannot be sowed or plowed [as a field], so that it will not smell foul. No trees may be maintained within it, except for a rose garden which was there from the days of the first prophets. We may not maintain a garbage dump there, because of creeping animals. We may not [build] balconies or protrusions extending into the public domain because of *Tumat Ohel* (Tent Impurity). We may not create furnaces within it because of the smoke. We may not raise chickens within it, because they may cause ritually pure articles [to become impure].

וכן לא יגדלו הכהנים תרנגולים בכל א"י מפני הטהרות, ואין הבית נחלט בה, ואינו מטמא בנגעים, ואינה נעשית עיר הנדחת, ואינה מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשבטים.

הלכה טו: הר הבית מקודש ממנה...

הלכה טז: החיל מקודש ממנו...

השגת הראב"ד: החיל מקודש. א"א אף זה מדבריהם.

הלכה יז: עזרת הנשים מקודשת מן החיל...

הלכה יח: עזרת ישראל מקודשת מעזרת נשים...

הלכה יט: עזרת הכהנים מקודשת ממנה...

הלכה כ: בין האולם ולמזבח מקודש ממנה שאין בעלי מומין ופרועי ראש וקרועי בגדים נכנסין לשם.

לכה כא: ההיכל מקודש מבין האולם ולמזבח, שאין נכנס לשם אלא רחוך ידים ורגלים.

הלכה כב: בית קדש הקדשים מקודש ממנו שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביוה"כ בשעת העבודה.

הלכה כג: בשעה שנכנסין הבנאים לבנות ולתקן בהיכל או להוציא משם את הטומאה, מצוה שיהיו הנכנסין כהנים תמימים, לא מצאו תמימים יכנסו בעלי מומין, ואם אין שם כהנים יכנסו לויים, לא מצאו לויים יכנסו ישראל, יכנס טמא שהטומאה דחוייה בציבור,

Similarly, a priest may not raise chickens throughout Eretz Yisrael, because they cause ritually pure articles [to become impure]. A house in the city which is sold is never designated as the permanent property of the buyer. A house in the city is never designated as leprous. It cannot be judged as an "apostate city." An *Eglah Arufah* (a Broken Neck Calf) is never brought from it. [The latter four statements apply] because [Jerusalem] was never divided among the tribes.

Halacha 7-15: The Temple Mount is holier than [the city of Jerusalem]...

Halacha 7-16: The *Chayl* is holier than [the Temple Mount].

Raavad: The *Chayl* is holier. Impossible. This is also from the sages. (trans. rdl)

Halacha 7-17: The Women's Courtyard is holier than the *Chayl*...

Halacha 7-18: The Courtyard of the Israelites is holier than the *Ezrat Nashim* (Women's Courtyard)...

Halacha 7-19: The Priestly Courtyard is holier than [the Courtyard of the Israelites]...

Halacha 7-20: [The area] between the *Mizbeach* (Altar) and the *Ulam* (Entrance Hall) is holier than the area mentioned above. Priests who have physical deformities, have grown long hair, or whose [priestly] garments are torn may not enter there.

Halacha 7-21: The *Heichal* (Temple building) is holier than [the area] between the Altar and the Entrance Hall. Only a priest who has sanctified his hands and feet may enter there (*Kadosh HaKadoshim*).

Halacha 7-22: The chamber of the Holy of Holies is holier than it. Only the High Priest may enter there, on Yom Kippur, while he is involved in the Temple service.

Halacha 7-23: ... When builders [are required] to enter the Temple building to construct or repair it, or to remove an impure object, it is a mitzvah for the [craftsmen] who enter to be priests who do not possess any disqualifying physical deformities. If no [capable craftsmen meeting those criteria] can be found, priests with disqualifying deformities should enter. If none are found, Levites should enter. If none are found, Israelites should enter.

מצוה בטהורים, לא מצאו
טהורים יכנסו טמאים, טמא ובעל
מום יכנס בעל מום ואל

It is a mitzvah for [those who enter] to be ritually pure. If no [capable craftsman] who are *tahor* (ritually pure) can be found, impure [craftsmen] may enter. [If there is a choice between a craftsman] who is *tameh* (impure) and a priest with a disqualifying deformity, the priest with the deformity should enter, for [although the prohibitions against] ritual impurity are put aside in regard to matters which concern the entire people, [they are not relaxed completely].

וכל הנכנסין להיכל לתקן יכנסו
בתיבות, אם אין שם תיבות או
א"א להם שיעשו בתיבות יכנסו
דרך פתחים.

All those who enter to repair the Temple should be lowered down inside crates [from the upper floor]. If no crates are available or if it is impossible [to make arrangements for them to enter] using crates, they may enter through the [usual] entrances.

Hagiga Mishnah 1:1

משנה. הכל חייבין בראייה, חוץ
מחרש, שוטה, וקטן, וטומטום,
ואנדרוגינוס, ונשים, ועבדים שאינם
משוחררים, החיגר, והסומא,
והחולה, והזקן, ומי שאינו יכול
לעלות ברגליו...

MISHNAH. All are obligated to appear [at the Temple], except a deaf man [*heresh*], an imbecile and a minor, a person of unknown sex [*tumtum*], a hermaphrodite, women, unfreed slaves, the lame, the blind, the sick, the aged, and one who is unable to go up on foot...

הלכתא גבירתא: וכל החייב
בראי' חייב בחגיגה. והשמחה
הוא שיקריב שלמים יתר על
שלמי חגיגה ולא נתנו חכמים
בהן שיעור וכולן חייבין בשמחה
אף הנשים חוץ מחרש שוטה
וקטן וערל וטמא:

**Hilchatah Gevirtah: R. Yisrael Lipshitz, 1782-1861
Danzig (the Tiferet Yisrael):** "All who are obligated to appear" offer the Hagiga Festival sacrifice. – And *simchah* (joy) is that one should offer up *shilamim* (peace offerings) even more than the (standard) peace offering of the Holiday sacrifice. The Rabbis did not set a measure. And all are obligated with *simchah* including women, but not *heresh*, imbeciles, minors and the impure. (trans. rdl)

איכה רבתי א:הה "The Negotiation" Lamentations Rabbah, I. 5, §31

התחילו מושלין לפניו משלות,
חבית שקינן נחש בתוכה כיצד
עושין לו, אמר להם מביאין חובר
וחוברין את הנחש ומניחין את
החבית, אמר פנגר הורגין את
הנחש ושוברין את החבית, מגדל
שקינן בו נחש כיצד עושין, אמר
להם מביאין חובר וחוברין את
הנחש ומניחין את המגדל, אמר
פנגר הורגין את הנחש ושוברין את
המגדל, אמר לו רבן יוחנן בן זכאי
לפנגר כל מגירייה דעבדין בישא
למגיריהון עבדין עד דלית את מליף

Then they began to speak to him in parables. 'If a snake nested in a cask, what is to be done with it?' He answered, 'Bring a charmer and charm the snake, and leave the cask intact.' Pangar (Roman general from Arabia) said, 'Kill the snake and break the cask.' [Then they asked,] 'If a snake nested in a tower, what is to be done with it?' He answered, 'Bring a charmer and charm the snake, and leave the tower intact.' Pangar said, "Kill the snake and burn the tower." R. Johanan (ben Zakkai, 30-90 CE) said to Pangar, 'All neighbors who do harm, do it to *their* neighbors; instead of putting in a plea for the defence you argue for the prosecution against us!' He

סניגוריא את מליף עלן קטיגוריא,
אמר ליה לטיבותכון אנא בעי, דכל
זמן דהדין ביתא קיים מלכותא
מתגרין בכון, אין איחרוב הדין ביתא
לית מלכותא מתגרין בכון, אמר לו
רבן יוחנן הלב יודע אם לעקל אם
לעקלקלות, אמר ליה אספסיאנוס
לרבן יוחנן בן זכאי שאל לי שאלה
ואנא עביד א"ל אנא בעי דתירפי
הדא מדינתא ותיזיל לך, א"ל כלום
אמליכוני בני רומי דנרפי להדא
מדינתא, שאל לי שאלתא ואנא
עביד, אמר לו בעי אנא דתירפי
לפילי מערבאה דהיא אזלא ללוד,
דכל בר דנפיק עד ארבעה שעין
יהא לשיזבא, מן דכבשה אמר לו אי
אית לך דרחים לך, או בר נש דאת
קריב ליה, שלח ואיתיה עד דלא
ייעלון אוכלוסיא, שלח לר' אליעזר
ולר' יהושע לאפוקי לר' צדוק אזלין
ואשכחוניה בבבא דמדינה מן
דאתא קם מן קומי רבן יוחנן, אמר
ליה אספסיאנוס מן קדם הדין סבא
צותרא את קאים, אמר לך חייר אי
הוה חד דכוותיה, והוה עמך
אוכלוסין בכיפלא לא הוית יכיל
כביש, אמר לו מה חייליה, א"ל
דאכיל חד גמזוז ופשיט עלוהי מאה
פרקין, אמר ליה למה חשיך כן, א"ל
מן חייליהון דצומיית ותענייתא,
שלח ואייתי אסוותא והוון מוכלין ליה
ציבחר ציבחר, ומשקין ליה ציבחר
ציבחר, עד דהדר גופיה עלוי, אמר
ליה אלעזר בריה אבא הב להו
אגרייהו בעלמא הדין, דלא תיהוי
להו זכותא עמך בעלמא דאתי,
ויהב להו הדין חושבנא דאצבע,
והדין קרצטיונא, מן דכבשה פליג
ארבע טכסייא לארבעה דוכסייא,
וסליק פילי מערבאה לפנגר, וגזרו
מן שמיא דלא יחרב לעולם למה
ששכינה במערב, אינון אחרוב
דידהון, הוא לא אחריב דידיה, שלח
ואתייה, אמר לו למה לא אחרבת
דיך, אמר ליה חייר לשבחה
דמלכותא עבדית, דאילו חרבתי
לא הות ידעת ברייה מה חרבת,
וכדו יחזיין בריאתא, אמרין חזו

replied, 'I seek your welfare; so long as the Temple exists, the heathen kingdoms will attack you, but if it is destroyed they will not attack you. R. Johanan said to him, 'The heart knows whether it [your word] is for 'akkel' or 'akalkaloth' ('well woven' or 'crooked').

Vespasian said to R. Johanan b. Zakkai, 'Make a request of me and I will grant it.' He answered, 'I beg that you abandon this city of Jerusalem and depart.' He said to him, 'Did the Romans proclaim me king that I should abandon this city? Make another request of me and I will grant it.' He answered, 'I beg that you leave the western gate which leads to Lydda, and everyone who departs up to the fourth hour shall be spared.' After Vespasian had conquered the city he asked him, 'Have you any friend or relative there? Send and bring him out before the troops enter.' He sent R. Eliezer and R. Joshua to bring out R. Zadok. They went and found him in the city gate. When he arrived R. Johanan stood up before him. Vespasian asked, 'You stand up before this emaciated old man?' He answered, 'By your life, if there had been [in Jerusalem] one more like him, though you had double your army, you would have been unable to conquer it.' He asked, 'What is his power?' He replied, 'He eats one fig and on the strength of it teaches at one hundred sessions in the academy.' 'Why is he so lean?' he inquired. He answered, 'On account of his numerous abstinences and fasts.' Vespasian sent and brought physicians who fed him on small portions of food and doses of liquid until his physical powers returned to him. His son Eleazar said to him, 'Father, give them their reward in this world so that they should have no merit with respect to you in the world to come.' He gave them calculation by fingers and scales by weighing.

When Vespasian had subdued the city, he assigned the destruction of the four ramparts to the four generals, and the western gate was allotted to Pangar. Now it had been decreed by Heaven that this should never be destroyed because the *Shechinah* abode in the west. The others demolished their sections but he did not demolish his. Vespasian sent for him and asked, 'Why did you not destroy your section?' He replied, 'By your life, I acted so for the honor of the kingdom; for if I had demolished it, nobody would [in time to come] know what it was you destroyed; but when people look [at the western wall], they will exclaim, "Perceive the might of Vespasian from

חייליה דאספסיאנוס מה אחרב,
אמר לו דייך דטבאות אמרת, אלא
מן בגין דעברת על קלונין דידי, יסיק
הוא גברא לרישיה דאיגרה ויטרופ
גרמיה, אי חיי חיי ואי מות ימות,
סליק וטרף גרמיה, ומית ופגעה בו
קללה של רבן יוחנן בן זכאי.

what he destroyed!” He said to him, ‘Enough, you have spoken well, but since you disobeyed my command, you shall ascend to the roof and throw yourself down. If you live, you will live; and if you die, you will die.’ He ascended, threw himself down and died. Thus the curse of R. Johanan b. Zakkai alighted upon him.

Drashat Ramban

Rabbi Moshe b. Nachman (1194-1270), Spain, Israel

באתי בעיר החרבה ושוממה וכו' ובבואי
כנגד הבית הגדול והקדוש קראנו בבכיה
רבה "בית קדשנו ותפארתנו" וכו'.

I saw the destroyed, desolate city, and when I arrived opposite the Great House and the *Kadosh* we read with many sobs [the *piyut*] “Our Holy House and our Splendor...” (trans. rdl)

הכפתור ופרח (בפרק ו הנ"ל): כי כן
עמא דבר לא לגשת הלאה מאותם
הכתלים (והשערים של הר הבית)
שמזכיר שם מפני האיסורים לפי השיטות
שמביא שם, והוא בעצמו היה בירושלים
וגם חקר מקומות ארצנו הקדושה

Kaftor VaPerech: R. Ishtori HaParchi, 1280-1366 France, Spain: He would not go further than those walls of the *Har HaBayit* because of the prohibitions... he himself was in Jerusalem where he investigated and visited all the spots of our Holy Land. (trans. rdl)

Song of Songs, 2:9

ט דומָה דודי לְצִבִּי, אוּ לְעֶפְרַיִם הָאֵלִים;
הִנֵּה-זֶה עוֹמֵד, אַחַר כְּתָלָנוּ--מִשְׁגָּחַם
מִן-הַחֲלֹנוֹת, מִצִּיץ מִן-הַחֲרָכִים.

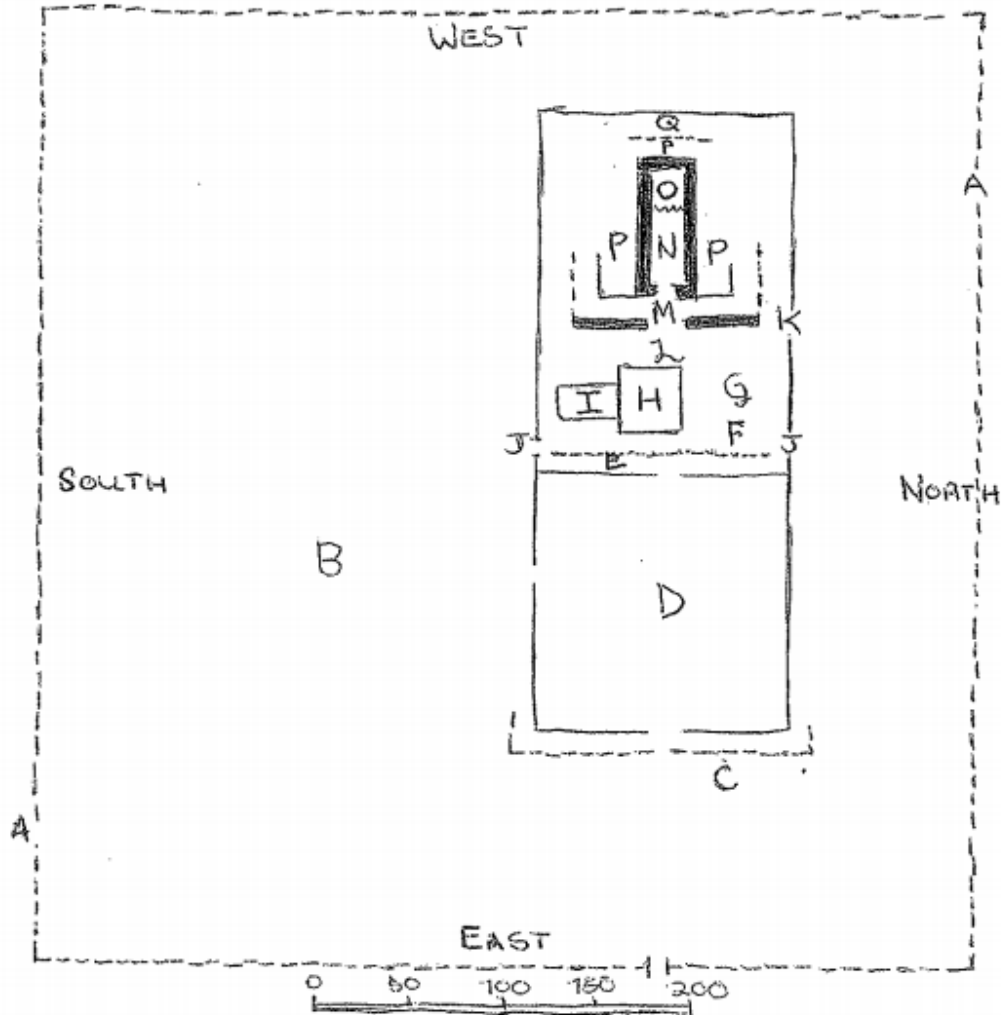
9 My beloved is like a gazelle or a young hart; behold, he standeth behind our wall, he looketh in through the windows, he peereth through the lattice.

Exodus Rabbah, 2:2

ר"א אומר לא זזה השכינה מתוך
ההיכל שנאמר (ד"ה =דברי הימים= ב
ז) והיו עיני ולבי שם וגו', וכן הוא אומר
(תהלים ג) קולי אל ה' אקרא ויענני
מהר קדשו סלה, אע"פ שהוא חרב
הרי הוא בקדושתו, בא וראה מה
כורש אומר (עזרא א) אל האלהים
אשר בירושלים אמר להן אע"פ שהוא
חרב האלהים אינו זז משם, א"ר אחא
לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי
שנאמר (שיר/השירים/ ב) הנה זה
עומד אחר כתלנו

Rabbi Eliezer said: The Divine Presence never departed from the Temple, as it is written, ‘For now I have chosen and sanctified this house so that My name shall be there forever and My eyes and My heart will be there all the days’ (II Chronicles 7:16)... Even when [the Temple] is destroyed, it remains in its sanctity... Even when it is destroyed, God does not leave it.

Rebbe Acha said: The Shechina (Divine Presence) will never depart from the Western Wall, as it is written, “Behold – He stands behind our wall” (Song of Songs 2:9). (trans. rdl)

A. Walls of the Har HaBaYiT	J. Wall of the AZaRaH
B. Har HaBaYiT	K. BeIT HaMoKeiD
C. ChaYL	L. Between ULaM and MiZBeaCh
D. EZRaT NaShiM	M. HaULaM
E. EZRaT YiSRaEeL	N. HaHeiKhaL
F. EZRaT CoHaNiM	O. KoDeSh HaKaDoShiM
G. Makom HaMiTBChaYiM	P. HaTeIM
H. MiZBeaCh (altar)	Q. Behind the KaPoReT
I. KeVeS (ramp)	